

περιφρονήσεως ἐχάραξε τὰ ὠχρὰ χεῖλη τῆς Ἀλεξάνδρας.

— Τίς θά τὸ πιστεύσῃ ; . . . Ἄλλως τε, σοὶ τὸ εἶπον, ἡ ἐκδίκησίς μου, ἡ τιμωρία σου, θά ὑπάρξῃ καὶ μετ' ἐμὲ, δι' ἐνὸς μόνου μέσου δύνασαι νὰ σωθῇς, καὶ τοῦτο εἶναι ἡ πρὸς ἐμὲ ὑπακοή σου.

— Εἶναι λοιπὸν ἐν μυστήριον . . .

— Μυστήριον τρομερὸν, καθότι μοι ἀπεκλύθη κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν μιᾶς ἀγωνίας· ἐγὼ δὲν ὤφειλον νὰ τὸ φανερώσω, εἰμὶ ἐν ἐφθαρσίᾳ εἰς τὸ ἄκρον ἄκρον τῶν αἰσχυρῶν καὶ σκληροτήτων σου ! . . . Ἡ ὥρα αὕτη ἐφθασεν.

(Ἐπεται ἡ συνέχεια.)

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΤΩΝ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΗΠΕΙΡΩΤΑΙΣ
ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ. (1)

Ὑπὸ

Γ. ΧΡ. ΧΑΣΙΩΤΟΥ.

Προεπαθήσαμεν κατὰ τὸ ἐνὸν ἐν τῇ Συλλογῇ τῶν κατ' Ἑπειρον δημοτικῶν ἀσμάτων ν' ἀποδείξωμεν ὅτι ἡ γλῶσσα ἦν ὁμιλουμένη καὶ γράφομεν, δὲν ἔνε, ὡς τινες πιστεύουσι θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, ἀλλ' ἔνε τελευταία αὐτῆς φάσις ἔχουσα ὅλα ὅσα μακροὶ αἰῶνες ἀπετύπωσαν αὐτῇ ἕνεκα ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων. Πρὸς τοῦτο ἐπεχειρήσαμεν ν' ἀποδείξωμεν καὶ τὴν ἀναγκαιότητα συλλογῆς πάσης τῆς ἐν ζώῃ λαλιᾷ φερόμενης ὕλης, ἰδίως δημοτικῶν ἀσμάτων, παραμυθίων καὶ παροιμιῶν, ὁπόθεν θέλει γνωστῇ κάλλιον ἢ νῦν γλῶσσα καὶ θέλει δευχθῇ ὁπόσον συμβάλλει αὕτη εἰς κατάληψιν τῆς παλαιᾶς, ὡς ὁ δοιδίμος Ἀδαμάντιος Κοραῆς ἐν πολλοῖς τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἔγραψεν.

Ἀλλ' ἂν ὁ παρ' ἡμῶν ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς ἔνε τοιοῦτος, οὐχ ἥττον ὅμως καὶ ἕτερον κέρδος καὶ τοῦτο οὐ σμικρὸν ἐκ τούτων προεγγίνεται. Ἐκ τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων δύναται τις νὰ μάθῃ τὸ ποιητικὸν πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔθνους ἄδοντος τὰς περιπετείας ὅσας ὑπέστη καὶ ὑφίστα-

ται καὶ παρηγορουμένου, ἡ εὐρίσκοντος ἀναψυχὴν ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἢ οἰκιακοῖς χαρῶν καὶ λύπης αἰσθήμασιν· ἐκ δὲ τῶν παραμυθίων, ἅτινα εἰσὶν εὐφάνταστά τινα λευμένα ποιήματα, γίνεται δῆλον διὰ ποίων μὲν μέσων ἀλληγορικῶν προσπαθεῖ νὰ ἠθικοποιηθῇ τὸ στερούμενον ἄλλων ἐπιτηδειοτέρων ἔθνος, τίνα δὲ τὰ ἤθη, ἔθιμα καὶ αἱ ποικίλαι τοῦ βίου περιστάσεις τῶν εἰς κατάστασιν διανοητικῆς νηπιότητος διατελούντων ἐθνῶν· διὰ δὲ τῶν παροιμιῶν τέλος, τῶν ἀλανθάστων τούτων ῥητρῶν τοῦ λαοῦ, παρίστανται καὶ τὰ ἐνυπάρχοντα εἰς τὸ ἔθνος φιλοσοφικὰ στοιχεῖα. Συνελόντι δ' εἰπεῖν, καὶ τὰ τρία ὁμοῦ ἀποτελοῦσι τὸ κυριωδέστατον καὶ ἀλάνθαστον κριτήριον ἢ κάτοπτρον ἐν ᾧ δύναται τις νὰ ἴδῃ ὅλοσχερῶς ἀντανεκλόμενον τὸ ἔθνος.

Ταῦτα δ' ἐξετάζων τις δὲν δύναται νὰ μὴ τὰ θαυμάσῃ καὶ κακοδαίμονισι πολλὰκις τὸς πολίτας ἐκείνας, ὅτι ἀφίνουσι τοιαῦτα μεγαλοφυῆ δημοτικὰ πνεύματα νὰ διέρχωνται ἀκαλλιέργητα καὶ ἄγνωστα τὴν σταδιοδρομίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ὅτι δὲ πολλὰ πολλὰκις αὐτῶν φαίνονται ὑπερακοντίσαντα τὸ καθ' ὅλους τοὺς τύπους τραπὲν καὶ παιδευθὲν πνεῦμα τῶν λογίων δὲν τεκμαίρεται σαρῶς ὅτι δυνάμει ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς τὰ στοιχεῖα, ὅσα προήγαγον εἰς τὸ μέσον τοὺς μεγάλους ἄνδρας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος ἐν τῇ ποιήσει καὶ ἀλλαχοῦ ; Ἄν δὲ ταῦτα καὶ οὕτως ἔχοντα καὶ οἱ μεγαλοφυέστεροι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἀδυνατοῦσι νὰ στερήσωσι τοῦ προήκοντος θαυμασμοῦ, ὁποῖα ἄρ' γε μετὰ τὴν δημοτικὴν παιδείαν δικαιούμεθα νὰ προσδοκῶμεν ἐθνικὰ ἔργα, ὧν κατὰ δυστυχίαν τὰ πλεῖστα τῶν τέως ἐκδοθέντων (ἄφησε ὁποῦ δὲν ἔνε καὶ τοιαῦτα) μόνον διὰ νὰ σκοτίζωσι τοὺς νεωτέρους γραμματολόγους τοῦ ἔθνους μας ἐγένοντο καὶ νὰ ὠφελῶσι μίαν ἐργατικὴν τάξιν ; Ἐλπίσωμεν ὅτι ἐλεύσεται ποτε ἡμέρα καθ' ἣν ἡ Κυβέρνησις πατρικῶς μεριμνῶσα καὶ τὰ ἐκ τούτου προερχόμενα καλὰ συνειδυῖα θά φροντίσῃ ν' ἀπολαμβάνωσιν ὅλων τῶν περιθάλψεων καὶ συνδρομῶν καὶ οἱ πτωχοὶ ἐκεῖνοι νέοι καὶ νέαι τῶν ὁποίων ἡ εὐτελής καλύβη καὶ ἀπλοῖκή ἀνατροφή κατ' οὐδὲν ἐκώλυσεν πολλά τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐν τισι τῶν νεωτέρων ἐθνῶν πνεύματα νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν ἐαυτῶν μεγαλοφυΐαν δι' ἔργων μεγάλων καὶ θαυμασίων ἅπερ κέρδος καὶ τιμὴν οὐ τὴν ἐλαχίστην εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος αὐτῶν περιῆψαν.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν τοῦ λαοῦ πνευματι-

(1) Εὐχαρίστως ἀποσπῶμεν ἐκ τῆς ὑπὸ τὰ πιστῆρια εὐρίσκαμένης συλλογῆς τῶν παρὰ τοῖς Ἑπειρώταις παραμυθίων τὸν περὶ δημοτικῶν προϊόντων καὶ ἰδίως μύθων πρόλογον καὶ καταχωρίζομεν ἐν τῇ « Χρυσάλλιδι » χάριν τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν. σημ. συντ. Χρυσάλλ.

κῶν προϊόντων γενικῶς, ἰδίᾳ δὲ περὶ μὲν τῶν δημοτικῶν ᾠμάτων εἵπομεν ἐν τῇ συλλογῇ αὐτῶν τὰ δέοντα, ἐνταῦθα δὲ περὶ τῶν παραμυθίων ὡς εἰκὸς ἐρχόμεθα νὰ εἵπωμεν τὰ κατὰ δύναμιν.

Τί ἔνε μῦθος;

Ὡς γνωστὸν πρὸς εὐρεσιν τῆς πρώτης σημασίας πάσης λέξεως ἀνάγκη ν' ἀνατρέχωμεν εἰς τὴν ἐτυμολογίαν αὐτῆς, οὐχ ἥττον ὅμως δυνάμεθα ἐκ τῆς ἐν τοῖς ἀρχαιοτέροις τῆς Ἑλλάδος ποιήμασι τοῦ Ὀμήρου χρήσεως τῆς λέξεως «μῦθος» νὰ μάθωμεν ὅτι τὸ κατ' ἀρχὰς ἐσήμαινε διήγησιν ἀπλῶς εἴτε ἀληθῆ εἴτε ψευδῆ, ἄλλαις λέξεσιν, ἐταυτίζετο σχεδὸν τῷ «λόγος»· ἐν τῇ προβάσει δὲ τοῦ χρόνου ὁ μῦθος κατέλαβεν, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, ἔμεινεν εἰς τὴν ἐπὶ ψευδοῦς ἢ πεπλασμένης διηγήσεως σημασίαν.

Δῆλον δὲ νῦν ὅτι πάντα τὰ ἔθνη κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἀρχὴν καὶ νηπιακὴν ἡλικίαν ἀναγκαιῶς ἔχουσι παραδόσεις τινάς, αἵτινες τῆς ἱστορίας ἀπούσης προφορικῶς μεταδιδόμεναι τοῖς ἐπιγεγενημένοις μεταπλάττονται καὶ μεταποιοῦνται. Ἐξ αὐτῶν ἀπετελέσθη ἡ μυθολογία πάντων τῶν ἐθνῶν· οἱ ἀρχαῖοι μάλιστα Ἕλληνες ὁμολογουμένως ἀπετέλεσαν καὶ ἔπλασαν τὸ μὲν ἐν γνώσει τὸ δὲ καὶ ἐν ἀγνοίᾳ, τῆς πλαστικῆς τῶν διανοίας συμπαρομαρτούσης καὶ τῆς φύσεως τοῦ τόπου ὑποβοηθούσης, τὸ τελειότερον καὶ ποιητικώτερον μυθολογικὸν σύστημα, ἐν ᾧ πάνυ ἐπιδεξιῶς καταφαίνεται ὁ συνδυασμὸς ἀρχαίων συμβαμάτων μετὰ τῆς ἐν αὐτοῖς παραστάσεως τῶν τῆς φύσεως ποικιλιῶν καὶ μεταβολῶν.

Ἐκ τῆς γενικωτέρας σημασίας τοῦ μύθου, καθ' ἣν οὗτος φαίνεται ὡς ἀλληγορικὴ τις παράστασις φυσικῶν φαινομένων ἢ ἀνθρωπίνων πράξεων, ἔμεινε πρῶτον κύρος ἔχουσα ἢ τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις κατὰ ζωὴν καὶ ἀστείαν ἀντίληψιν διὰ ζωικῶν σχέσεων ἀλληγοροῦσα. Τοιοῦτοι μῦθοι πλάττονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ διασῶζονται εἰς τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, καὶ τοιούτους μύθους ἔπλασεν ἢ συνήγαγε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὁ σύγχρονος τοῦ Σόλωνος μυθοποιὸς ἢ μυθογράφος Αἰσώπος, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ὁποίου φέρονται μέχρις ἡμῶν οἱ λεγόμενοι Αἰσώπειοι μῦθοι. Τοιούτους μύθους ἀρχαῖοι ποιηταὶ καὶ συγγραφεῖς οὐκ ὀλίγους περνεῖραν ἐν τοῖς ποιήμασιν ἢ συγγράμμασιν αὐτῶν.

Ποῖαν δὲ ἀξίαν εἶχον οἱ τοιοῦτοι μῦθοι καὶ ὁποῖαν ἀπέδιδον αὐτοῖς οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δεικνύουσι τὸ μὲν τὰ ὀνόματα Σωκράτους, Δημη-

τρίου Φαληρέως καὶ Θεοπόμπου, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ ὧν ἐζητεῖ νὰ εὕρῃ ἀναψυχὴν ἐν τῇ στιχουργίᾳ μύθων Αἰσώπειων, οἱ δὲ λοιποὶ δὲν ἐθεώρησαν ἀνάξιον ἐαυτῶν τὴν συναγωγὴν μύθων, τὸ δὲ καὶ ἡ τιμὴ, ἥ ἀπελάμβανε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νῦν ἐστὶ ἀπολαμβάνει ὁ Αἰσώπος. Σῶζεται μάλιστα μέχρις ἡμῶν ἐπιγράμμα ὑπὸ τοῦ Ἀγαθίου (1) ἀναφερόμενον ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἀγαλματοποιοῦ Λυσίππου τοῦ Σικυωνίου ποιηθέντι ἀγάλματι καὶ ἔχει μεγίστην ἀξίαν προσέτι καθ' ὅσον γίγνεται σύγκρισις τῶν μύθων πρὸς τὰ γνωμικά. Ἰδοὺ αὐτό·

«Εὖγε ποιῶν, Λυσίππε γέρον, Σικυωνίε πλάστα, δείκελον Αἰσώπου στήσαι τοῦ Σκυμίου ἐπτά σοφῶν ἔμπροσθεν, ἐπεὶ κεῖνοι μὲν ἀνάγκην ἔμβολον, οὐ πειθῶ, φθέγγεσσι τοῖς σφετέροις ὅς δε σοφοὶς μύθοις καὶ πλάσμασι καίρια λέξας παίζων ἐν σπουδῇ πεῖθει· ἔχε φρόνέειν· φευκτὸν δ' ἐν τρηχεῖα παραίνεσις· ἡ Σκυμίου δὲ Τὸ γλυκὺ τοῦ μύθου καλὸν ἔχει δέλεαρ.»

Παρακολουθῶν δὲ τις τὰς πρὸ Χριστοῦ καὶ μ. Χρ. ἑκατονταετηρίδας ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων εὕρισκai μυθοποιούς καὶ μυθογράφους· καθ' ὅλον δ' αὐτὸ τὸ διάστημα μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἐνδεκάτης μ. Χρ. ἑκατονταετηρίδος καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ὀλίγον ἐπηρέασαν τοὺς πρώτους τούτους μύθους μῦθοι ξένοι καὶ μάλιστα Ἀσιατικοὶ μεταφρασθέντες ἢ ἄλλως πως διαδοθέντες. Ὁ μῦθος μικρὸν πρὸς μικρὸν ἀπὸ τῶν ἀνθρωποποιημένων ζώων μετεφέρθη καὶ εἰς ἀνθρώπους τελευταῖον ἐπικρατήσαντας ἐν τοῖς μύθοις. Τὸ κατ' ἀρχὰς δ' ἦτο σύντομος καὶ ὡς τοιοῦτος εἶχε καὶ ἔχει μεγαλειτέραν σημασίαν· ἐγράφετο δὲ εἴτε εἰς ἔμμετρον εἴτε εἰς πεζὸν λόγον κατὰ τὴν φυσικὴν τῆς γλώσσης ἀνάπτυξιν ἢ τὴν τοῦ μυθογράφου ἐπιτήδευσιν· ὕστερον ὅμως ἐπεξετάθη ἐπὶ πολλὸν, καὶ ὥσάν νὰ μὴ ἴσκει τοῦτο ἔλαβε καὶ ἰδιαίτερον ὄνομα, παραμύθιον, εἴτε ἐκ τοῦ παραμυθικοῦ καὶ καταπραϋντικοῦ, ὅπερ ἐνέχει ὁ μῦθος, εἴτε καὶ ἐξ ἄλλης τινος αἰτίας. Ἄν δὲ δὲν ἠθέλαμεν προσκρούσει· εἰς ὅτι, πολλοὶ εὐτράπελοι κυρίαι καὶ καλοκαμωμένοι νέοι ἔχουσιν ἱερώτερον θὰ ἐτολμούσαμεν νὰ εἵπωμεν ὅτι τὰ μυθιστορήματα προῆλθον ἐκ τῶν παραμυθίων, ἢ ἄλλως ὅτι τὰ μυθιστορήματα ἔνε μακρὰ παραμύθια, ὡς ὁ αἰοδιμος Α. Κοραῆς ἀπεφάνετο.

Τοιοῦτος ὡν ὁ μῦθος οὐκ ὀλίγον ἐπενήργησεν ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ

ἐν τῇ ἐπιστήμῃ καθόλου. Ἄν δὲ θελήσωμεν νὰ παρεδεχθώμεν ὅτι ὁ μῦθος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔνε παράδοξον διήγημα ἐπισοούμενον ὑπὸ τῶν μητέρων ἢ τιτῶν διὰ τὰ παιδιὰ πάλιν ἐμπεριέχονται ἐν αὐτῷ ἅπαντα τὰ ἠθικὰ ἐκείνα στοιχεῖα ὅσα δύνανται νὰ ἐπενεργήσωσιν ἐπωφελῶς ἐπὶ τε τῶν παιδίων καὶ τῶν ἐν διανοητικῇ νηπιότητι διατελούντων ἀνθρώπων καὶ ἐθνῶν. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ὡς πλεῖστον ἡ συμβαδίζουσα τῇ ἀμαθείᾳ δεισιδαιμονία ἔχει ἐν πολλοῖς τὰ πρωτεῖα, καὶ οὕτως ὅμως δὲν ἐκλείπει ἐκ τοῦ μύθου ὁ ἠθικὸς σκοπὸς, τὸ καλὸν τοῦτου δέλεαρ.

Ἰδοὺ δὲ πῶς παρ' ἡμῖν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ παραδίδονται οἱ μῦθοι τοῖς ἐπιγιγνομένοις, οἵτινες περὶ πολλοῦ ποιοῦνται τούτους. Τὴν νύκτα ἰδίως τοῦ χειμῶνος ἐπὶ τῆς ἐστίας μιᾶς τινος οἰκίας οἱ γέροντες συνέρχονται· οἱ μὲν ἄνδρες κάθηνται σταυροποδητὶ καπνίζοντες καὶ τὰ ἀνώτατα ἄκρα κατέχοντες, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ ἰδίως αἱ γραῖαι πλησίον κείμεναι καὶ ὡς πλεῖστον τὴν ἡλακάτην παρὰ τὴν ὀσφὺν ἔχουσαι ἐκτελοῦσι τὸ ἔργον των. καὶ τὰ κοράσια δὲ καὶ τὰ παιδιὰ τὰ μὲν ἐντεῦθεν, τὰ δ' ἐκείθεν παρακαθήμενα καὶ ἐπιτήδεια πρὸς τὴν φύσιν αὐτῶν ἐργαζόμενα περιμένουσιν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὴν ἑναρξιν τῆς παραμυθολογίας. Ὅταν σημάνῃ ἡ ὥρα ἡ πρεσβυτέρα ἢ ἐπιτηδειότερα τῶν γυναικῶν ἀρχεται τοῦ ἔργου χαίρετῶσα τοὺς παρισταμένους καὶ τὰς περισταμένας καὶ προδιαθέτουσα περὶ τῆς ἀληθείας ἢ μὴ τοῦ διηγούμενου (1) (ἦταν καὶ δὲν ἦταν μιὰ φορὰ κ' ἓναν καιρό). Πάντως δὲ καὶ πᾶσαι ἀκούουσι μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς καὶ σιωπῆς. Ταύτην μετὰ τὸ τέλος διαδέχεται ἑτέρα ἢ ἀνὴρ. Οὕτω καὶ χωριστὰ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ μόνον ἢ μετ' ἄλλων, δύο ἢ τρεῖς, μεταδίδουσιν ἄλλοις τὰ παραμύθια τὰ τε ἐκ παραδόσεως καὶ ἄλλα ἐνίοτε προσθέτουσιν ἐπαυξάνοντες οὕτω τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν· ἕκαστος δὲ δίδει αὐτοῖς τὸν συνήθη γλωσσικὸν καὶ διηγηματικὸν χρωματισμόν.

Ἄν θελήσωμεν ἥδη νὰ γνωρίσωμεν τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτήρα παντὸς ἔθνους ἀναμφίλεκτον ὅτι πρὸς τοῦτο τὰ μέγιστα συντελοῦσι καὶ οἱ μῦθοι, ὡς ἐν ἀρχῇ εἵπομεν. Τὴν ἀλήθειαν ταύτην πᾶς τις δύναται νὰ διδῇ καὶ δὲν νομίζομεν ἀνσγκαῖον πρὸς ὑποστήριξιν ταύτης ν' ἀναφέρωμεν ὅσα σοφοὶ ἄνδρες τῆς Εὐρώπης περὶ τούτου

ἔγραψαν. Ἐπαναλαμβάνομεν λοιπὸν πάλιν ὅτι καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἐκτὸς τῆς παρ' ἡμῶν ἐπιδιωκομένης ἔνε χρησιμωτάτῃ ἡ συλλογὴ μύθων.

Καὶ τῷ ὄντι· οἱ ἀκάματοι Γερμανοὶ ἔπρεπε καὶ εἰς τοῦτο τὸ εἶδος τῆς φιλολογίας αὐτοὶ πρῶτοι νὰ θέσωσι χεῖρα· μάλιστα δὲ οἱ ἀδελφοὶ Grimm (1) προσεπάθησαν οὐ μόνον νὰ συλλέξωσι γερμανικοὺς μύθους, ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῶς κατὰτάξαντες νὰ παραβάλλωσι τούτους πρὸς ἄλλων ἐθνῶν μύθους, ἐκ τῆς παραβολῆς τῶν ὁποίων πολλὰ καὶ καλὰ προσγίγνονται εἰς τὸν διερευνῶντα τὴν τῶν διαφόρων ἐθνῶν συγγένειαν καὶ ἀλληλεπιδράσιν. Εὐχαρίστως δ' ἀναφέρομεν ὅτι μέχρι τοῦ νῦν ἐγένοντο πολλῶν ἐθνῶν συλλογαὶ μύθων (2).

Ἄλλ' ἐν Ἑλλάδι; Ἡμεῖς οἱ καλούμενοι Ἕλληνες πᾶν ἄλλο ἢ τοῦτό ποτε ἐφαντάσθημεν, καὶ ἂν τις θελήσῃ νὰ τὸ κἀνὴ ἔχομεν τὴν καλωσύνην νὰ τοῦ καταγινώσκωμεν μωρίαν. Καὶ ὅμως χάρις μεγίστη ὀφείλεται εἰς τὸν γνωστὸν ἐν τῇ φιλολογικῇ κόσμῳ διὰ πολλῶν αὐτοῦ σπουδαίων διατριβῶν J. G. v. Hahn, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐξέδωκε γεμανιστὶ εἰς δύο τόμους Ἑλληνικὰ καὶ Ἀλβανικὰ παραμύθια (3). Ἐκ τῆς ἐρεῦνης δὲ τούτου καὶ τῆς πρὸς ἄλλων ἐθνῶν μύθους παραλλήλου σπουδῆς πλεῖστα καὶ σπουδαῖα ἀποτελέσματα πορισάμενος (idē zweit.

(1) Vorrede zu den Kinder-und Hausmärchen. Auflage 6. 1830 S. LXVII.

(2) Prell. Griechisch. u. Alb. Märch v. Hahn. erst. Band. S. 64.

(3) Griechische und Albanesische Märchen, gesammelt, übersetzt und erläutert von J. G. v. Hahn, k. k. consut für das östliche Griecheland. (2 Bänd.) Leipzig, 1864. Ὁ πολυμαθὴς καὶ σοφὸς J. Hahn ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ προτάσσει τοὺς τῆς Ἑπεύρου μύθους (σελ. 63—268 τοῦ πρώτου Τόμου) τεσσαράκοντα ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν καὶ τρεῖς ἐτέρους ὀνομαστὶ ἐν τῷ δευτέρῳ σελ. 62—64 70—74· ὅτι δὲ ἡ πολυπαθὴς Ἑπειρος ἐγένετο προσφιλες ἀντικείμενον αὐτῷ πρὸς φιλολογικὴν ἐρευναν δεικνύει τὸ πολῦτιμον καὶ ὀγκῶδες αὐτοῦ σύγγραμμα Albanesische Studien (Heft. III) Iena 1854 ἐν ᾧ ἐκτὸς τῶν περὶ τῆς ἀλβανικῆς γλώσσης ἐρευνῶν του καὶ τῆς προσπάθειάς τοῦ ν' ἀποδείξῃ ὅτι οἱ νῦν Ἀλβανοὶ ἔνε αὐτὸ τοῦτο οἱ ἀρχαῖοι Πελασγοὶ πραγματεύεται μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιτυχίας καὶ περὶ πολλῶν ἄλλων γεωγραφικῶν καὶ ἱστορικῶν τῆς Ἑπεύρου ζητημάτων. Ὡς Ἑπειρώται καὶ ὡς πλεῖστα ὠφελήθentes ἐν ταῖς περὶ Ἑπεύρου μελέταις ἡμῶν ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἐκφράζομεν νῦν πρῶτον δημοσίᾳ τὴν πρὸς τὸν ἀκάματον τοῦτον ἄνδρα εἰγνωμοσύνην ἡμῶν.

(1) τοιοῦτό τι καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπαντᾷ. πρβλ. Πλάτ. Φαῖδρ. κεφ. 13 σελ. 49, Β. Ἀριστοφ. πολλαχῶ καὶ ἄλλους.

Theil. S. 475 κεφ. τοῦ ἰδίου συγγράμματος) ἐχρησίμευσεν οὐ μικρά ἀφορμή καὶ ἐλατήριο ἐν τῇ τοῦ παρόντος ἔργου ἐπιχειρήσειν, τὴν ἀνὰ χεῖρας συλλογὴν.

Ἡ συλλογὴ ἡμῶν φέρει μόνον Ἑπειρωτικὰ παραμύθια· προσεπαθήσαμεν δὲ καὶ ἐνταῦθα νὰ μείνωμεν συνεπεῖς πρὸς ἑαυτοὺς ἀκολουθοῦντες τὴν ἐν τῇ συλλογῇ τῶν ἀσμάτων διαχαραχθεῖσαν ὁδόν, δι' ἧς προσεπαθοῦμεν ὅσον τὸ δυνατόν νὰ διατηρῶμεν πιστῶς κατὰ τε τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν γραφὴν ἀνέπαφα τὰ παρὰ τοῖς Ἑπειρώταις δημοτικὰ προϊόντα.

Τρία δὲ ὅλα βιβλία ἀπαρτίζουν τὴν συλλογὴν ἡμῶν, τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τῶν ὁποίων περιέχει Παραμύθια καὶ μικροὺς τινὰς περὶ τὸ τέλος μύθους, μετ' ἐπιμυθίων, τὸ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον σημειώσεις παρεχβατικὰς ἐπὶ τε τῆς οὐσίας τῶν μύθων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἡθῶν καὶ ἐθίμων, δεισιδαιμονιῶν καὶ προλήψεων μετὰ παραλληλισμοῦ πρὸς τοὺς ὑπὸ τοῦ Hahn ἐκδοθέντας καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν μυθολογίαν τῶν Ἑλλήνων, ἐν τέλει δὲ προστίθεται Γλωσσάριον Ἑπειρωτικῶν λέξεων τῶν ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ καὶ εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ φερομένων δυσλήπτων καὶ σπανίων.

Ἡ δὲ οἰκονομία τέλος ἐκρίναμεν καλὸν καὶ ἀναγκαῖον νὰ γείνη οὕτως ὥστε ἡ μὲν ὕλη νὰ ταχθῇ κατὰ περιοχὰς καὶ χώρας τῆς Ἑπέρου, νὰ ἐπιφυλαχθῇ δὲ ἡ κατ' εἶδος διαίρεσις ἐν τινι τοῦ τρίτου βιβλίου πίνακι.

Ἐκ τῆς ὑπὸ πολλῶν ἡμετέρων τε καὶ ξένων γενομένης ἐπιδοκιμασίας τῆς συλλογῆς τῶν κατ' Ἑπειρον δημοτικῶν ἀσμάτων ἐνθαρρυνόμενοι προβαίνομεν ἤδη θαρραλεώτερον εἰς ἐκδοσιν καὶ τῆς συλλογῆς ταύτης καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ κατορθώσωμεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ φέρωμεν εἰς πέρας καὶ συλλογὴν τῶν παρὰ τοῖς Ἑπειρώταις παροιμιῶν.

Διὰ τοῦ τρόπου τούτου καὶ ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι ἀποτιομέν τῇ πατρίδι μικρὸν φόρον εὐγνωμοσύνης ἀνθ' ὧν παρ' αὐτῆς ἐλάβομεν καὶ ἄλλοι τῶν Ἑπειρωτῶν θὰ σπεύσωσι τὰς τοῦ πρώτου ἔργου ἐλλείψεις ν' ἀναπληρώσωσι. θὰ δοθῇ δ' ἴσως ἀφορμή καὶ ἄλλοις ἄλλων ἐπαρχιῶν νὰ στρέψωσι τὴν προσοχὴν των καὶ εἰς τὰ περιφρονούμενα νῦν κατὰ δυστυχίαν δημοτικὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους προϊόντα.

Γ. Χ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ..

Ἐν Ἀθήναις, κατὰ Μάιον τοῦ 1866.

ΕΚ ΤΩΝ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ.

ΕΜΜΕΤΡΟΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ὑπὸ Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΟΥ.

Ὁ δὲ Ἑκτωρ στ' Ἀλεξάνδρου εὐθὺς τρέχει τὴν οἰκίαν.
Τὴν ὅποιαν εἶχε κτίσει, μ' ὅσους ἦσαν εἰς τὴν Τροίαν
Ἀρχιτέκτονας, ὁ Πάρις, εἰς αὐλὴν διηρημένην,
Καὶ εἰς θάλαμον, κλίνδρῳνα, καὶ λαμπρότατα κτισμένην,
Εἰς τοῦ Ἑκτορος πλησίον, κ' εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός του,
Στὴν ἀκρόπολιν ἐπάνω. Εἰς αὐτὴν ὁ ἀδελφός του
Ἐμβηκε, καὶ ἓνα ὄρου πηχῶν ἔνδεκα κρατοῦσε,
Τοῦ ὁποίου ἡ χαλκινὴ αἰχμὴ ἀκτινοβολοῦσε.

Μὲ χρυσὸν δεμένη κύκλον στὸ μακρὺ κοντάριόν του·
Προχωρήσας ὁ ἀνδρείος μέσα εἰς τὸν θάλαμόν του,
Τὸν εὐρῆκε κλίσχολεῖτο καθαρῶν τ' ἄρματα του,
Τὴν κυκλοτερῆ ἀσπίδα, τὸν ὥρατον θώρακά του,
Κ' ἐδοκίμαζε τὰ τόξα. Ἡ δ' Ἀργεῖα του Ἑλένη,
Μεταξὺ θεραπαινίδων καὶ ἐκεῖνη καθημένη,
Ταῖς ἐμοίραζε τὰ ἔργα. Εἰς αὐτὸν τὸ βλέμμα ῥήξας
Μὲ σκληροῦς ὁ Ἑκτωρ λόγους τὸν ὠμίλησ' ἐπιπληξας·

Εἶναι, ἄθλιε! σκληρότης νὰ φυλάττης τὸν θυμόν σου·
Ἐκθα τὴν φθοράν νὰ ἰδῇς ἔξω τῶν συμπολιτῶν σου,
Ὅπου πίπτουν πολεμούντες γύρω, στὴν Τρωάδα ὅλην
Δι' ἐσέ π' ἀναύει τόσος πόλεμος περὶ τὴν πόλιν.
Μολαταῦτα, σκληρὲ Πάρι, καλὸς εἶσαι νὰ ὑβρίσῃς,
Ἄν κανένα στρατιωτὴν ἤθελε παρατηρήσῃς
Θέλοντα τὸν σκληρὸν Ἄρην καὶ τὰς μάχας νὰ ἀφήσῃ·
Ἀλλὰ σῆκου πρὶν τὴν πόλιν ὁ ἐχθρὸς τὴν πυρπολήσῃ.

Ὁ Ἀλέξανδρος εἰς ταῦτα τὸν ἀπήντησ' ὁ ὥραϊος·
Δὲν τ' ἀνοῦμαι, θεῖε Ἑκτωρ, μὲ ἐπέπληξας δικαίως·
Πλὴν ν' ἀποκριθῶ νομίζω δίκαιον, καὶ ἄκουσόν μου·
Ὅχι τόσον διὰ πάθος κατὰ τῶν συμπολιτῶν μου
Κάθομαι εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅσον πρὸς παραμυθίαν,
Ἐπειδὴ μοῦ καταθλίβει πικρὰ λύπη τὴν καρδίαν
Κ' ἡ συμβία μου ἀκόμη, Ἑκτωρ, διεγείρουσά με,
Μὲ γλυκεῖς, θελκτικoὺς λόγους τώρα ἐρεθίζουσά με,
Μ' ἀνάψε τὸ αἶμα ὅλον εἰς τὸν πόλεμον νὰ δράμω·
Ναί! τὸ βλέπω δὲν μπορούσα καλλιώτερα νὰ κάμω·
Στέφει ἡ θεὰ ἡ Νίκη ἀμοιβαίως τὴν ἀνδρείαν·
Πρόσμεινε λοιπὸν ὀλίγον νὰ νουθῶ τὴν πανοπλίαν·
Ἡ σὺ ὕπαγε, κλῆμέσως τὸ κατόπι σου θὰ τρέξω,
Καὶ ἐλπίζω δὲ προσφθάνω, πρὶν ἐκθῆς τὴν πόλιν ἔξω.

Εἶπεν· ὁ δὲ μέγας Ἑκτωρ σιωπῶν εἰς ταῦτα μένει·
Μὲ ἡδεῖς δὲ τότε λόγους τὸν ὠμίλησ' ἡ Ἑλένη·

Σεβαστὲ ἀνδράδελφέ μου, ἐμοῦ τῆς ἀδιαντρόπου
Τῆς αἰτίας τόσων φόνων, τῆς αἰσχρᾶς καὶ κακοτρόπου!
ᾧ! ἐκεῖνην τὴν ἡμέραν ποῦ ἡ μήτηρ μ' ἐγεννοῦσε,
Σφοδρὰ θύελλα ἀνέμου εἶθε τότε νὰ ὀρמוῦσε,
Κ' εἰς βουνὸν, ἢ εἰς θαλάσσης κύμα νὰ μὲ εἶχε ῥήξιν,
Καὶ τὸ κύμα, πρὶν συμβῶσιν αὐτὰ νάθελε μὲ πνίξιν.
Ἀφοῦ πλὴν αὐτὰ νὰ γένουν τ' ἀπεφάσισεν ἡ τύχη,
Ἄνδρα ἀνδρείοτερόν του κἀν νὰ εἶχα ἐπιτύχει,
Νὰ ἡσθάνετο τὰς ὕβρεις τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν αἰσχύνην·
Ἄλλ' αὐτὸς μ' αὐτὰς τὰς φρένας αἰωνίως θέλει μείγειν,